

Obr. 6. Přerov. Žárový laténský hrob H21 s nálezy meče, kopí, opasku a keramiky. Foto M. Kalábek.

Fig. 6. Přerov. Cremation burial H21 from the La Tène period with sword, spear, belt, and pottery fragments. Photo by M. Kalábek.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

In autumn 2024, an excavation of a Neolithic settlement in K Polí Street (Dluhonice cadastral area, Přerov District) yielded 31 cremation burials and one settlement subsurface feature dated to the Middle La Tène period. Of particular note is Grave H21, which contained an iron sword, a spear, a belt, and a pottery fragment (Fig. 6).

Marek Kalábek, Lukáš Šín, Zdeněk Schenk

Sobotovice (okr. Brno-venkov)

Severozápadně od obce, parc. č. 1118.

Časná doba laténská (LT A). Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.0636281N, 16.5511661E

Záchranný archeologický výzkum byl proveden při stavbě nové opravárenské haly vozidel pro AUTOSERVIS Nevěděl. Předmětná plocha se nachází na mírném východním svahu, cca 500 m severovýchodně od středu obce, mezi silnicí Sobotovice–Syrovce a potokem Syrůvkou. Stavba nebyla včas ohlášena a byla zjištěna v době, kdy již byla provedena skrývka ornice.

Tato dosahovala geologického podloží pouze v severní části stavby, na zbytku plochy, kde skrývka nebyla dokončena, byla provedena detektorová prospekce (viz oddíl Doba římská a doba stěhování národů). V severní části plochy bylo postupně zachyceno několik archeologických objektů, které byly prozkoumány. Vedle patrně stavební či menší exploatační jámy bylo odkryto také torzo zemnice s dvěma sloupy/kůly na středové ose a několika dalšími přilehlými sloupovými jámami. Poměrně nevýrazný materiál je možné datovat do časně doby laténské.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Several subsurface features, including part of a pit house dated to the Early La Tène period, were uncovered during a rescue archaeological excavation north-west of Sobotovice (Brno-Country District).

Ivan Čížmář

Tovačov (okr. Přerov)

„Nad Hliníkem“, „Hrad'ouch“, parc. č. 362/54.

Doba laténská. Sídliště. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o., přír. č. 19/2024.

Lokalizace: Nepublikováno z důvodu ochrany lokality

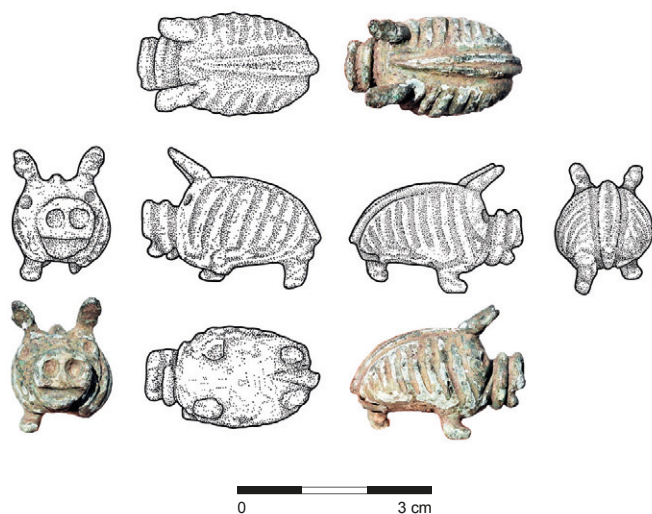
V roce 2017 byla spolupracovníkem Muzea Komenského v Přerově, p. o., T. Kulíškem během preventivní detektorové prospekce v prostoru zemědělsky obdělávané polykulturní archeologické lokality v poloze „Nad Hliníkem“ v severní části katastrálního území města Tovačov na Přerovsku nalezena unikátní solitérní zoomorfní plastika z doby laténské.

Místo nálezu se nachází na pravobřežní straně řeky Moravy při severním okraji nápadné terénní elevace, mírně převyšující okolní říční nivu, severozápadně od archeologické lokality zvané „Hrad'ouch“, nacházející se v místě zaniklého hliníku při západním okraji Hradeckého rybníka (Červinka 1902, 81; Gottwald 1909, 78). Nadmořská výška nálezové polohy činí 205 m.

V případě zoomorfní plastiky se jedná o unikátně ztvárněnou figurku divokého prasátka – kance (obr. 7). Její rozměry jsou následující: celková délka 24 mm, maximální šířka 13,9 mm. Výška figurky (bez boltců) činí 15 mm a hmotnost 15,29 g. Celkově působí drobná plastika kanečka velmi pitoreskním dojmem, který umocňuje ztvárnění protáhlého prasečího rypáčku s velkými nozdrami a mírně otevřenou tlamou. Nápadné jsou rovněž dopředu vzpřímené boltce, pod nimiž jsou umístěna očička v podobě dvou malých kruhových důlků. Hřbet zvířete tvoří podélnou osu kopířící linii páteře od hlavy až po ocas, přičemž je zdůrazněn tzv. hřeben ohraničený po stranách žlábkou, od kterých vybíhají šikmé rýžky kladené hustě vedle sebe. Ty imitují srst tvořenou u divokých prasat hustými štětinami. Z původních čtyř malých nožek se do současnosti dochovaly pouze dvě. Povrch figurky je nyní pokryt světle zelenou patinou.

Keltové považovali některá zvířata za posvátná a přisuzovali jim náležitý symbolický význam, což se promítlo také v produkci drobné figurální plastiky znázorňující oblíbená zvířata, např. jelena, koně, psa či vodní ptáky. Často zobrazovaným zvířetem byl rovněž kanec jako symbol síly, odvahy i plodnosti. Původní účel figurek zvířat nebyl dosud jednoznačně určen. Mohlo

se jednat o ozdobné části větších funkčních předmětů či osobní amulety, což je pravděpodobně případ exempláře z Tovačova, ke kterému bychom na území České republiky stěží hledali přesnou analogii vzhledem ke zcela originálnímu ztvárnění.

Obr. 7. Tovačov. Drobná zvířecí plastika divokého prasátka. Foto Z. Schenk, kresba P. Holcová.

Fig. 7. Tovačov. Small bronze zoomorphic figurine – a wild boar. Photo by Z. Schenk, drawing by P. Holcová.

Literatura

Červinka, I. L. 1902: *Morava za pravěku*. Vlastivěda moravská.

I. Země a lid, svazek II. Brno: Musejní spolek.

Gottwald, A. 1909: Nové nálezy předhistorické z okolí Prostějova a odjinud. *Časopis Vlasteneckého spolku musejního* XXVI, 69–80.

Summary

In 2017, a unique bronze zoomorphic figurine of a wild boar (Fig. 7) was discovered during a metal detector survey in the 'Nad Hliníkem' field (Tovačov cadastral area, Přerov District). The artefact, dated to La Tène period, measures 24 mm in length, 13.9 mm in width, and weights 15.29 g.

Zdeněk Schenk, Tomáš Kulíšek

Ústín (okr. Olomouc)

„Trávníky“.

Doba halštatská. Místo sběru. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: Nepublikováno z důvodu ochrany lokality

Dne 15. června 2024 dlouholetý spolupracovník Archeologického centra Olomouc, p. o., R. Niessner v rámci projektu preventivní archeologie našel při detektorové prospekci hadovitou náušnici z doby halštatské a předal ji Archeologickému centru. Maximální délka činí 18 mm a maximální průměr 6 mm (obr. 8). Jde o typ, který náleží do okruhu kultur východního typu (známé též nepřesně jako skytské), které se na Moravu šířily v období Ha D1 – LT A (625–370 př. Kr.), nejspíše však v pozdní době halštatské (Ha D2 – Ha D3). Nález byl učiněn na katastru obce Ústín – „Trávníky“. Na identické lokalitě se nacházejí hojné keramické nálezy právě z období starší doby železné. Hadovité náušnice byly z území ČR sumarizovány nedávno (Bartík et al. 2017, Fig. 5,

Golec, Fojtík 2020, 190; Fojtík et al. 2020, 193). Nyní známe na Moravě 20 kusů ze 17 lokalit: 1. Čechy pod Kosířem – „Na Hrádkách“, 2. Diváky – „Nedánov“, 3. Držovice – „Horka“, 4. Hovorany – „Kopopiska na Pískách“, 5. Hrubčice – „Ostrov“, 6. Ivančice – „Panovského cihelna“, 7. Kostelec na Hané – „Dolní smoluse“, 8. Kostelec na Hané – „Trněnka“, 9. Měrovice nad Hanou – „Babiny“ (4 ks), 10. Ostrožská Nová Ves – „Padělky“, 11. Plumlov – „Nad Brániskem“, 12. Práche – „U Prosiměřic“, 13. Pustiměř – „Farské“, 14. Rymice – „Újezdy“, 15. Suchohrdly – „nad přehradou II“, 16. Ústín – „Trávníky“, 17. Vranovice – „Háj“. Tyto výrobky poukazují na novou módu a technologii pozdní doby halštatské po roce 550 př. Kr. V doznívající horákovské skupině evidujeme 5 lokalit a v platěnické skupině 11 lokalit. Jádrem výskytu hadovitých náušnic náleží do vekezugské kultury v Karpatské kotlině. Nedávno byly na Moravě rozděleny na dvě skupiny: předměty s původními východními analogiemi (sem patří hlavně jednoduché plasticky nezdobené kusy, též exemplář z Ústína – „Trávníků“) a již moravské invenční modifikace s inovativním výzdobným spektrem (Kozubová, Golec 2020a, Abb. 2; 2020b, 211–214). Měření pomocí XRF bylo provedeno na povrchu na různých místech, vždy 3× a hodnoty byly zprůměrovány, je uvedena též směrodatná odchylka (SO): Ag (53,15 %; SO 6 %), Cu (31,11 %; SO 6,8 %), Au (13,24 %; SO 1,15 %), Fe (0,8 %; SO 0,03 %), Sn (0,78 %; SO 0,08 %), Pb (0,59 %; SO 0,12 %), Ti (0,22 %; SO 0,09 %), Bi (0,1 %; SO 0,01 %). Výsledkem je konstatování, že náušnice má měděné jádro a elektronovou povrchovou úpravu.

Obr. 8. Ústín. Hadovitá náušnice. Foto M. Kalábek, M. Golec.

Fig. 8. Ústín. Snake-like earring. Photo by M. Kalábek, M. Golec.

Literatura

Bartík, J., Čermáková, E., Čiřáková, V., Čiřmář, I., (†) Čiřmář, M., Daňhel, M., Fojtík, P., Frolík, J., Golec, M., Kalábek, M., Klápa, O., Knotek, P., Komoróczy, B., Langová, J., Merta, T., Musil, J., Novák, M., Popelka, M., Rožnovský, D., Říčan, D., Sedláček, R., Schenk, Z., Šín, P., Šmerda, J., Tomešová, B., Válek, D., Vích, D., Vránová, V., Waldhauser, J., Zeman, T. 2017: The Vekezug and other Eastern cultures in the Czech Republic. *Studia archaeologica Brunensia* 22(1), 27–69.

Fojtík, A., Novák, M., Popelka, M. 2020: Čechy pod Kosířem (okr. Prostějov). *Přehled výzkumů* 61(1), 193–194.

Golec, M., Fojtík, P. 2020: *Centrum východohalštatské kultury na střední Moravě*. Archaeologica Olomucensia – Tomus V. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Kozubová, A., Golec, M. 2020a: Aus der Nähe oder aus der Ferne? Zu den hallstattzeitlichen Funden vom östlichen Typ aus Mähren. In: A. Kozubová, E. Makarová, M. Neumann (eds.): *Ultra velum temporis. Venované Jozefovi Bátorovi k 70. narodeninám*. Slovenská archeológia – Supplementum 1. Nitra: Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied, 349–360. Dostupné také z: doi.org/10.31577/slovarch.2020.suppl.1.29.

Kozubová, A., Golec, M. 2020b: Předměty vekezugské kultury a předměty východního typu na Moravě. In: M. Golec, P. Fojtík (ed.): *Centrum východohalštatské kultury na střední Moravě*. Archaeologica Olomucensia – Tomus V. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 210–218.